

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD**

DOM
2016-08-19
Meddelad i
Karlstad

Mål nr
1278-16

SÖKANDE

Hjälmarens Sjötjänst AB, 556855-0007
Framnäsudden 20
705 10 Örebro

MOTPART

Örebro kommun, Upphandlingsenheten
Box 30070
701 35 Örebro

SAKEN

Offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET	
2016-08-23	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Hjälmarens Sjötjänst AB:s ansökan om överprövning.

Dok.Id 159398

Postadress
Box 568
651 12 Karlstad

Besöksadress
Rådhuset, Stora
torget

Telefon
054-14 85 00
E-post: forvaltningsrattenikarlstad@dom.se
www.forvaltningsrattenikarlstad.domstol.se

Telefax
054-14 85 30

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Örebro kommun har genomfört en upphandling benämnd ”Utprickning av farleder m.m. i Hjälmarens”. Hjälmarens Sjötjänst AB (HSTAB) har tidigare ansökt om överprövning av upphandlingen. Förvaltningsrätten avvisade genom beslut den 23 december 2015 ansökan såsom för sent inkommen. Kammarrätten i Göteborg undanröjde i beslut den 16 februari 2016 förvaltningsrättens beslut med hänvisning till bristande information om avtalsspärr i tilldelningsbeslutet. Kammarrätten visade målet åter till förvaltningsrätten för prövning av HSTAB:s ansökan. I ansökan hade HSTAB hos kammarrätten justerat sin talan till att avse ansökan om ogiltighetsförklaring. Detta på grund av att kommunen under processens gång slutit avtal med den av kommunen antagna leverantören.

PARTERNAS TALAN

Hjälmarens Sjötjänst AB (HSTAB) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar numera såvitt får förståas att det avtal Örebro kommun ingått med PRL Sverige AB:s (PRL) förklaras ogiltigt. HSTAB anför bland annat följande.

Kommunen tycks inte ha förstått att GPS för fritidsändamål inte kan användas eller att erfarenheten av utprickning inte kan ersättas med muddring och har tyvärr kvalificerat anbudsgivare som inte klarar kraven och inte heller kommet klara av att utföra uppdraget. Ingen av de övriga tre anbudsgivarna uppfyller kraven och ska därför diskvalificeras. Enligt det nya tilldelningsbeslutet har PRL på nytt tilldelats kontraktet. Då anbuden som ligger till grund för det andra tilldelningsbeslutet är desamma som de som låg till grund för det första är det fortfarande ingen av de övriga anbudsgivarna som uppfyller kraven. PRL har inte uppfyllt kraven på erforderlig referens. Enligt kravet i punkt 2.3 ska minst en referens anges som utvisar att anbudsgivaren har utfört liknade uppdrag under de senaste två åren. Begreppet liknade uppdrag hänvisar tillbaka till vad som anges i uppdragets beskrivning, se punkt 1.4, nämligen att uppdraget avser utprickning av farleder och grund. PRL har lämnat en referens, enligt vilken bolaget har bytt dykdalber i sjön Viken samt att bolaget muddrat

farled. En dykdalb är ett pålverk som slås ned i vattnet djupt nere i den fasta grunden och som används för att förtöja fartyg. Inget av dessa avser arbeten för utprickning och utgör inte heller referenser på liknande uppdrag. Kravet är således inte uppfyllt. Därtill uppfyller inte heller PRL kravet i punkt 3.2.4.4 enligt vilket entreprenören ska förfoga över fartyg och övrig utrustning som krävs för genomförande av uppdraget. För genomförande av uppdraget, nämligen utprickning av farleder, krävs en mycket noggrann yrkesmässig navigationsutrustning i fartygen. PRL har, såvitt gäller arbetsbåten Lina, angivit ett navigationssystem vid namn Humminbird 1100. Humminbird är ett navigationssystem för fritidsbåtgare, vilket inte garanterar sådan exakthet på mätningen som krävs för uppdraget. Felmarginalen på sådan utrustning kan vara fråga om åtskilliga meter, vilket inte alls ger den noggrannhet som utprickningen kräver, Kommunen borde därför ha ifrågasatt om erforderlig utrustning verkligen finns. Därtill kan konstateras att kommunen i frågor och svar fått veta att Seatruck Emil, det stora fartyget som PRL avser att använda, ska användas för vårutprickningen. Av frågor och svar framgår att Seatruck Emil kommer till Hjälmarens via Hjälmare kanal. Hjälmare kanal är dock stängd under tiden från oktober till och med den 1 maj. Eftersom vårutprickningen, enligt de krav som ställts ska påbörjas direkt efter islossningen kan kravet på utförandeperioden inte vara uppfyllt om anbudsgivaren hänvisat till ett fartyg som kräver slussning. Dessutom har kommunen ställt en fråga om huruvida genomförande och inställelsetiden kommer att uppfyllas. Denna fråga har inte ens besvarats av PRL.

Inte heller anbudet från Jonas Andersson uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget. Enligt kravet, i punkt 3.1.3 ska entreprenören ha tillräckligt många anställda per säsong för att fullgöra uppdraget. Det ska även finnas personal som kan täcka upp vid sjukdom och övrig frånvaro såsom exempelvis semester. Vid körning av fartyg eller båt över sex meter krävs fartygsbefälsexamen klass VII. Den utbildning och erfarenhet som krävs enligt förfrågningsunderlaget (punkt 3.2) är att den som utför uppdraget ska ha fartygsbefälsexamen klass VII eller likvärdigt. Jonas Andersson innehar inte fartygsbefälsexamen utan har endast maskinbefälsexamen klass VIII. Det innebär att Magnus Gislason, som återopad kapacitet och innehavare av fartygsbefälsexamen klass VIII, måste vara med varje tid när uppdraget ska utföras och båt krävs. Enligt beskrivningen ska dock Magnus Gislason endast hyras in vid farledsutmärkning. Det innebär att för alla andra typer av uppdrag finns det inte någon erforderlig behörighet för framförande av båtarna. Inte heller har anbudsgivaren någon täckning för att vid Magnus Gislasons semester, sjukdom, arbete och liknande kunna utföra uppdraget i enlighet med kraven. Av Transportstyrelsens föreskrifter framgår att det vid yrkesmässig tjänstgöring uppställs krav på att fartygsbefälsexamen klass VIII eller skepparexamen finns. Hänvisningen till fartygsbefälsexamen eller "likvärdigt" måste därför förstås på så sätt att det avser en sådan fartygsbefälsexamen eller skepparexamen. Den maskinbefälsexamen Jonas Andersson åbero-

pat avser något annat, En sådan examen omfattar endast krav vid framförandet av båt av vissa maskinstyrkor. Det motsvarar inte alls kravet avseende befälsexamen. Det är dessutom så att Jonas Anderssons anbud inte uppfyller kravet på att i anbudet redovisa den utrustning som krävs. Den bristen har anbudsgivaren fått tillåtelse att i efterhand läka, vilket strider mot likabehandlingsprincipen. I företagspresentationen har inte Jonas Andersson angivit serviceorganisation och felhantering.

Inte Heller Edwards Byggs anbud uppfyller kraven. Av företagbeskrivningen framgår att bolaget är ett byggbolag och inte alls har sysslat med farledsutprickning eller andra till uppdraget relaterade uppgifter. Av punkt 2.5.6 framgår att det i Corporate Social ska redogöras för hur långt man kommit med att integrera sociala, etiska och miljömässiga hänsyn. Edwards Bygg uppfyller inte detta skall-krav. Svaret anger endast att det finns "angivet i våra miljö-, arbetsmiljö- och kvalitetspolicys". Ingen av dessa handlingar har bifogats. I punkt 3.2.4 uppställs ett krav på att anbudsgivaren ska förfoga över fartyget som krävs för uppdraget. Edwards Bygg har uppgett att bolaget avser att använda ett fartyg som varken är namngivet eller identifierat. Inte heller anges att Edwards Bygg förfogar över fartyget ifråga. Edwards Byggs företagsbeskrivning är undermålig då den saknar beskrivning av organisation, resurser, utrustning, serviceorganisation och felhantering. Edwards Bygg förfogar inte heller över några båtar över sex meter för yrkesmässig trafik i enlighet med sjöfartsregistret. För att kunna klara den uppställda inställetiden om 12 timmar måste de fartyg som ska användas finnas i Hjälmarén. Var arbetsbåten är stationerad framgår inte anbudet. Ett såpass stort fartyg som upp till 11,84 meter kan inte med lätthet läggas på en trailer för att sedan köras till Hjälmarén. Det uppställda kravet i punkt 3.2.4 är alltså inte uppfyllt. Edwards Bygg uppfyller dessutom inte de krav på referenser för utprickning av farleder som framgår av punkt 2.3. Edwards Bygg har inte någon referens som visar att bolaget utfört uppdrag som inte är äldre än två år. För återopande av Dyktjänst i Köping AB krävs enligt 11 kap. 2 § LOU samt punkten 2.8 i förfrågningsunderlaget ett skriftligt åtagande. Det ingivna s.k. samarbetsavtalet är enbart ett papper som vem som helst kan ha skrivit. En extern referens kan inte återopas utan att ett bindande åtagande om att arbeta under uppdraget finns. Det går inte att allmänt hänvisa till att det finns ett samarbetsavtal.

Örebro kommun motsätter sig bifall till ansökan och anför bland annat följande.

Kommunen är bunden av de krav som framgår av det annonserade förfrågningsunderlaget. Kommunen måste således utvärdera inkomna anbud utifrån de kraven och får inte tillmäta andra, nya, eller längre gående bedömningar ett värde vid utvärderingen. Kommunen har inte en längre gå-

ende undersökningsplikt än att det ska gå att lita på lämnade uppgifter i ett anbud. Kommunen bedömer att föremålet för upphandlingen kommer att genomföras på ett betryggande sätt om de krav som framställts i det annonserade förfrågningsunderlaget uppfylls. Upphandlingen har genomförts på ett i princip likartat sätt med samma nivå på kravställning som vid första upphandlingstillfället. Kommunen bedömer att den vinnande anbudsgivaren PRL genom sitt lämnade anbud har visat att den uppfyller samtliga ställda krav. Kommunen anser att de referenser som lämnats av PRL uppfyller den formulering som framgår av förfrågningsunderlagets p 2.3: Anbudsgivaren ska ha utfört liknande uppdrag under de senaste två åren eller kunna påvisa att berörd personal har motsvarande erfarenhet. Anbudsgivaren ska, för att styrka detta, ange minst en referens avseende uppdrag inte äldre än två år. Örebro kommun kan komma att kontakta referenten för att verifiera att anbudsgivaren utfört eller utför motsvarande/liknande tjänster med god kvalitet.

Uppdrag som referenstagningen avser har således inte varit avgränsade till att kräva praktisk erfarenhet av endast utprickning, detta för att inte onödigtvis stänga ute potentiella anbudsgivare från upphandlingen. PRL har lämnat två referensuppdrag. Kommunen anser att de erfarenheter PRL visat att de innehar är av sådan karaktär att de kan antas kunna fullgöra uppdraget. PRL har genom sitt anbud visat att de förfogar över nödvändig utrustning, bland annat fartyg och övrig utrustning för att kunna fullgöra uppdraget. Kommunen har inte ställt krav på GPS utrustning på ett sätt så att anbudet från PRL inte kan anses uppfylla kravet. Att PRL inte skulle kunna fullgöra uppdraget på grund av slussning är en invändning som kommunen inte kunnat ta ställning till vid utvärderingen av anbudet. Det ställs inte krav på hur fartyg och utrustning transporteras till uppdragsområdet. Den leverantör som så småningom tilldelas kontraktet kommer att vara skyldig att fullgöra kontraktet på avtalat sätt. Som en bi-information kan det ändå vara av intresse att PRL, efter att de tagit del av sökandens invändning, har visat att det kommer att beredas möjlighet till slussning utanför de normala slussningstider som gäller för fritidstrafiken.

Angående anbudet från Jonas Andersson och Edwards Bygg anför HSTAB omständigheter bolaget menar borde leda till att anbudet från Jonas Andersson och Edwards Bygg ska förkastas. Kommunen delar inte den uppfattningen när det gäller Jonas Andersson men vidgår att anbudet från Edwards Bygg kan anses inte uppfylla samtliga skallkrav som uppställts i förfrågningsunderlaget. Det innebär att det inkommit två kvalificerade anbud som vid utvärderingen rangordnar sig bättre än anbudet från sökanden.

Jonas Andersson har genom sitt anbud visat att han har tillgång till nödvändig personal med den kompetens som efterfrågas för att fullgöra uppdraget. Att det inte är tillräckligt med hänsyn till vilotider m.m. är inte en

invändning kommunen delar, Skulle det visa sig att en antagen leverantör inte har tillräckligt med personal när uppdraget fullgörs så blir det en fråga om avtalsbrott. Det är även värt att påminna om att den situationen skulle kunna uppstå även för HSTAB om t.ex. medarbetare slutar eller av annan anledning inte kan fullgöra sin tjänst.

Inlämnade bilagor har uppfyllt de krav som ställs. Bilagan avseende kravställd utrustning var rätt ifylld samt bifogad till anbudet. Den komplettering som HSTAB hänvisar till gäller mindre verktyg för att röja vegetation vid enslinjer. Leverantörskvalificering eller tilldelningen av kontrakt påverkas inte av den begärda kompletteringen. Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande vilket dessutom medger förhandling om det inte medför väsentliga ändringar. Den begäran om kompletterande information av anbudsgivares utrustning har inte haft en väsentlig eller särbehandlande karaktär.

Bilagan avseende företagspresentation är bifogad till anbudet och innehåller tillräcklig information för att kommunen ska kunna avgöra om anbudsgivaren har erforderlig kapacitet och förmåga. Det är enligt p 2.3. kommunen som bedömer om en anbudsgivare har en tillräcklig kapacitet och förmåga.

Eftersom vinnande anbud uppfyller ställda krav och därmed inte ska förkastas yrkar kommunen i första hand ansökan avvisas. Om rätten finner att det vinnande anbudet ska förkastas så är anbudet från Jonas Andersson rangordnat före HSTAB:s anbud. Även detta anbud uppfyller ställda krav varför ansökan ska avvisas.

HSTAB tillägger bland annat följande.

Det stämmer att kommunen inte har någon längre gående undersökningsplikt än att det ska gå att lita på lämnade uppgifter i ett anbud. Kammarrätten i Göteborg har dock i mål nr 4904-09 slagit fast att en upphandlande myndighet måste beakta sådana uppgifter som medför att en anbudsgivares anbud inte uppfyller samtliga i förfrågningsunderlaget angivna skall-krav, även om dessa framkommer först sedan kontrakt tilldelats en anbudsgivare. För det fall myndigheten uppmärksammas på brister i det vinnande anbudet i efterhand, måste dessa således beaktas. Kravet som ställs är kopplat till "uppdraget". "Uppdraget" är Utprickning av farled och grund utifrån visst angivet sjökort. Begreppet "liknande uppdrag" innebär att uppdraget som referensen avser måste vara likvärdigt med det som är föremål för upphandlingen. Det måste vara frågan om uppdrag som omfattar sjösäkerhet på något sätt och involverar den "vägmärkningen" som finns på sjön. Ingen av PRL:s referenser, avseende "byte av dykdalber" i sjön Viken samt "muddring av farled", är liknande uppdrag. En dykdalb är ett pålverk som slås ner i vattnet djup nere i den

fasta grunden och som används för att förtöja fartyg. Muddring innebär att bottenmaterial från exempelvis en sjö schaktas bort genom att material sprängs, grävs eller sugas bort. Det är för uppdraget fråga om sjösäkerhetsanordningar som ska sättas ut, underhållas och säkerställas. Det är inte fråga om att förankra förtöjningsanordningar eller gräva ur lera.

I punkten 2.3 ska sex olika områden beskrivas. De fyra första får anses vara beskrivna i PRL:s anbud. Däremot finns inte i anbudet någon uppgift om PRL:s serviceorganisation och felhantering. Anbudet saknar uppgift och otillåten komplettering har skett. Någon serviceorganisation och hur felhanteringen ska skötas beskrivs inte i PRL:s anbud någonstans. Istället har kommunen i frågor och svar efterfrågat komplettering på ett otillåtet sätt såvitt gäller dessa uppgifter. Det är inte frågan om ett förtydligande. Det är fråga om en obligatorisk uppgift som skulle varit med i anbudet som efterfrågades.

Det är korrekt att kommunen inte uppställt något uttryckligt krav på viss GPS-utrustning. Kommunen har dock i punkt 3.2.4 uppställt krav på att entreprenören förfogar över fartyg och övrig utrustning som krävs för genomförande av uppdraget. HSTAB, som har god erfarenhet av den aktuella typen av uppdrag, vet att det för genomförande av uppdraget krävs en mycket noggrann yrkesmässig navigationsutrustning i fartygen. Den utrustning som PRL angivit garanterar inte en sådan exakthet i mätningen att utprickningen kan göras korrekt. Det ingår inte i uppdraget att sätta sjömärken med några meters felmarginal. Med GPS för fritidstrafik kan inte uppdraget genomföras med säkerheten som krävs till sjöss. Kommunen borde därför ha undersökt huruvida den av PRL angivna utrustningen verkligen uppfyller kraven.

Av punkten 3.1.2 framgår att fartygsbefälsexamen VIII ska finnas hos den som utför uppdraget. Det har inte Jonas Andersson. Magnus Gislason är den enda som uppfyller kravet och måste därför utföra uppdragen. Det framgår emellertid med tydlighet att så inte kommer ske eftersom han endast ska hyras in vid farledsutmärkning. Det är inte heller tillräckligt med en inhyrd för att uppfylla kravet på tillräcklig personalstyrka i 3.1.3. Entreprenören ska ha tillräckligt många anställda per säsong för att fullgöra uppdraget. Kravet framgår av förfrågningsunderlaget och det åligger därför anbudsgivarna att visa att detta är uppfyllt. Detta gör inte Jonas Anderssons anbud.

Enligt 15 kap. 12 § 2 st. LOU får en myndighet endast begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Möjligheten ska enligt förarbetena tillämpas restriktivt. 15 kap. 12 § 2 st. LOU medför således inte någon generell möjlighet att i efterhand inge handlingar som inte tidigare getts in eller rätta någonting som varit bristfälligt i det avgivna anbudet utan förtydligandet eller kompletteringen får endast göras i

den mån det inte strider mot likabehandlingsprincipen. Den komplettering som här har begärts avseende utrustningen har inneburit att Jonas Andersson givits möjlighet att i efterhand läka en brist i anbudsunderlaget. En sådan komplettering är inte förenlig med likabehandlingsprincipen och således inte heller tillåten.

Örebro kommun tillägger följande.

Det framgår av tidigare korrespondens att kommunen inte funnit anledning att betvivla att det vinnande anbudet uppfyller samtliga krav så som de framställts i förfrågningsunderlaget. Tvärtom anser kommunen att det är visat att rätt anbud tilldelats kontrakt och att samtliga syften med konkurrensutsättning genom LOU är uppnådda. Kommunen vidhåller bedömningen att lämnat anbud styrker efterfrågad förmåga hos den vinnande anbudsgivaren. Angående anbudet från Jonas Andersson visar en noggrann genomläsning att det inte är fråga om en otillåten komplettering. Någon förhandling har ej heller skett även om det är tillåtet med förhandling vid förenklad upphandling. Kommunen vidhåller att vinnande anbud uppfyller ställda krav och därmed inte ska förkastas.

SKÄL FÖR AVGÖRANDET

Om en upphandlande myndighet har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, eller någon annan bestämmelse i denna lag, och detta har medfört att en leverantör lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 6 § LOU besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Enligt nämnda bestämmelse i 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 16 kap. 13 § ska rätten besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits

1. utan föregående annonsering enligt 7 kap 1 eller 2 §, 13 kap 2 eller 5 §, 14 kap. 5 § eller 15 kap. 4 § eller
2. enligt ett förfarande i 5 kap.7 § utan att de villkor har följts som framgår av den paragrafen eller av det ramavtal som ligger till grund för det nya anbuds förfarandet och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Ett avtal ska också förklaras ogiltigt, om det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 1, 3 eller 8 §, ett interimistiskt beslut enligt 9 § eller tiodagarsfristen i 10 § eller om avtalet har slutits före en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 9 kap. första stycket 9 kap. 9 § första stycket eller 15 kap. 19 §. För ogiltighet i sådana fall krävs dessutom att de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag har överträtts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse, ska rätten enligt 14 § besluta att avtalet får bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet enligt 13 § är uppfyllda.

Förvaltningsrättens bedömning

HSTAB:s talan i målet, och förvaltningsrättens prövning, avser ogiltighetsförklaring av det avtal Karlstads kommun ingått med PRL. Genom kammarrättens beslut är det rättskraftigt avgjort att avtal slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr. Därtill krävs, för att avtalet ska förklaras ogiltigt, dessutom att de grundläggande bestämmelserna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen har överträtts, och att sökanden i målet (HSTAB) har lidit eller kan komma att lida skada.

HSTAB har som stöd för sin talan anfört att vinnande anbudsgivare (PRL) inte uppfyllt de i upphandlingen ställda skall-kraven avseende utrustning, och referenser och i detta angett bland annat att erforderlig utrustning inte kan finnas på plats på grund av att Hjälmare kanal är avstängd under viss tid.

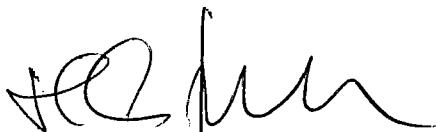
Förvaltningsrätten kan inte se annat än att PRL i sitt anbud uppfyllt de krav som i förfrågningsunderlaget ställts. I begreppet liknande uppdrag får rimligen avses de uppdrag PRL redovisat. HSTAB:s talan handlar i övrigt i allt väsentligt om spekulationer huruvida PRL kan uppfylla de krav som ställs och som bolaget angett sig uppfylla. På vilket sätt PRL rent praktiskt löser logistik och liknande är inte något förvaltningsrätten kan pröva utan detta är en fråga som kan uppkomma under ett senare skede i form av avtalsbrott.

Genom att förvaltningsrätten konstaterat att vinnande anbudsgivare PRL uppfyller de krav som ställts i upphandlingen saknas skäl att pröva om Jonas Andersson och Edwards Bygg uppfyllt kraven då HSTAB inte kan anses ha lidit skada i detta avseende. HSTAB:s ansökan ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Denna dom kan överklagas.

Hur man överklagar, se bilaga (DV 3109/1B, LOU).

Hans-Erik Jonasson

f.d. lagman

Föredragande: Lars Överström

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.